

Acum 120 de ani (19 aprilie 1835) a avut loc pe scena Teatrului „Alexandru” din Petersburg, premiera nemuritoare comedii a lui N. Gogol „REVIZORUL”.

Puternică satiră a moravurilor funcționarilor din administrația imperială, piesa a reputat un succes răsunător, trezind totodată protestele acelor care se recunoșteau în principalele ei personaje. De factură clasică, cu o intrigă strinsă și unitară, asemenea comediiolierești, folosind „quiproquo”-ul inițial care sugerează desfășurarea ulterioară a acțiunii, comedia lui Gogol marchează începutul repertoriului consacrat picturii moravurilor și accentuarea criticii sociale în literatura rusă. Ea ilustrează concepția scriitorului despre rolul teatrului, considerat ca o „catedră, o lecție vie, în care, într-un ris unanim, se dezvăluie viciul cunoscut, dar care se ascunde” îndărătul conduitei umane.

Reluată în același an pe scena „Teatrului Mic” din Moscova, comedia lui Gogol s-a bucurat de o distribuție, ce avea în frunte pe marele Scepkin în rolul primarului Anton Antonovici.

Datorită conținutului satiric și înaltei sale valori artistice, comedia „Revizorul” s-a impus curind în repertoriul teatrului universal. Pentru prima oară în anul 1874, ea a fost prezentată publicului românesc de către M. Pascaly, într-o prelucrare proprie. Ulterior, în timpul directoratului lui Pompiliu Eliade, a avut loc la 12 octombrie 1909, pe scena Teatrului Național din București, reprezentația „Revizorului”, în regia lui Paul Gusty, pe baza unei bogate documentări obținute de la Teatrul Imperial din Petersburg și cu concursul marilor actori I. Brezeanu (A. Antonovici) și P. Liciu (Hlestakov).

Reprezentată în trecut, la variate intervale de timp, pe scena celor trei teatre naționale din țara noastră, comedia „Revizorul” face azi parte din repertoriul permanent al noului teatru românesc.

La 23 martie s-au împlinit 65 ani de la moartea lui CEZAR BOLLIAC, luptător consecvent pentru emanciparea socială și națională, participant entuziast la revoluția de la 1848, partizan fervent al Unirii, poet, dramaturg și critic teatral, teoretician al artei puse în slujba ideilor progresiste și animator al teatrului românesc.

Ziarist combativ („Poporul suveran”. „Trompeta Carpaților”, „Curiosul” etc.) Bolliac și-a formulat concepția estetică, umbrită de unele elemente utopice, în special în studiul „Poezia” (1846), subliniind rolul social al literaturii, concepută ca armă de luptă pentru crearea unei orindui superioare a societății („E timpul ca poezia să se ocupe să pue în mișcare toate materiile sale la o reformă totală de conștiință... prefăcind acea iubire numai teoretică de libertate și egalitate, în libertate și egalitate practică și actuală”) (C. Bolliac, Despre literatură, pg. 75—76).

Pe linia ideologiei pașoptiste și a orientării cuprinse în programul „Decadei literare” (1840), Bolliac îmbină în multilaterală-i activitate, lupta pentru afirmarea unei dramaturgii originale, care să întărească încrederea în valorile culturii naționale, cu acțiunea de promovare a mișcării teatrale românești. Consecvent acestor idei, scriitorul pune deschis problema caracterului popular al teatrului, protestind împotriva tendinței de subordonare a

scenei românești, spiritului cosmopolit al „aristocrației” („La D-na K. Ghica” în volumul: „Din poeziile lui C. Bolliac, 1843”).

Zece ani mai târziu, el consemnează în „Trompeta Carpaților” (ian. 1853) condițiile în care a avut loc reprezentarea de inaugurare a Teatrului Național din București, subliniind caracterul de afirmare națională al acestei manifestări — cu toată atmosfera de neliniște provocată de ostilitatea cercurilor oficiale.

Militând pentru valorificarea literaturii dramatice originale și a teatrului național, Bolliac a arătat încă din 1836 (într-o scrisoare către C. Negruzzi) că propășirea mișcării teatrale e strâns legată de existența unei critici serioase, „de notorietate publică”. Autor al primei drame originale („Matilda”), care a făcut parte din repertoriul Filarmonicii, și al tabloului: „Tăierea boierilor la M-reă Dealului” — pierdute în împrejurări ce dovedesc ostilitatea regimului politic față de cultura națională de la mijlocul secolului trecut —, Bolliac a contribuit, prin substanțiale cronici dramatice, la promovarea artei scenice naționale, apreciind activitatea lui Millo și Pascaly și punind în lumină importanța studiului în munca de creație a rolului.

Patriot revoluționar, spirit progresist, antijunimist combativ, Bolliac rămâne una din cele mai luminoase figuri de luptător pe plan social și cultural ale secolului trecut.

De la prima reprezentare a piesei lui M. Sorbul „PATIMA ROȘIE” au trecut patru decenii. Dramă puternică, dezvăluind unele aspecte ale descompunerii morale a societății capitaliste în mediul tineretului universitar din preajma primului război mondial, „comedia tragică” a lui M. Sorbul a fost o piesă îndrăznească, care a evitat tematica dulceagă a teatrului burghez, concretizată în triumful dragostei sau drama de alcov — și a adus în scenă conflictul unor pasiuni puternice, neimblinzite.

Piesa a fost primită favorabil de critica teatrală și s-a impus în repertoriul dramaturgiei originale, fiind jucată atît în Capitală cit și la teatrele naționale din restul țării.

Distribuția rolurilor în premieră (8 martie 1916) a grupat un mănunchi de actori remarcabili: Elvira Popescu în rolul Tofanei, eroina pe care pasiunea neîmplinită o împinge la crimă și sinucidere; I. Brezeanu în rolul cinicului Șbilț, I. Iancovescu în Rudi, R. Bulfinski în Castriș și Fany Rebreanu în Crina.

Succesul de la premieră a fost confirmat și de turneul făcut la Paris, unde piesa lui M. Sorbul a fost reprezentată la „Théâtre de l'Oeuvre”, cu St. Mihalesco în rolul lui Șbilț și G. Storin în rolul lui Castriș — fiind apreciată elogios în critica dramatică a presei pariziene.